

Tyresö kommun

Ulrica Andersson

YTTRANDE

2010-09-29

1 (5)

Diarienummer

2007/KS 125

2007/BUN437 610

Barn- och utbildningsnämnden

Yttrande över återremiss av motion angående Rättvisa villkor för enskild och kommunal verksamhet

Birgitta Wigren
förvaltningschef

Ulrica Andersson
verksamhetsstrateg

Bakgrund

Barn- och utbildningsnämnden beslutade i december 2009 om ett yttrande över en motion från Marita Bertilsson (S), ställd till kommunfullmäktige i mars 2007. Fullmäktige beslutade i mars 2010 om återremiss av motionen.

I motionen föreslås:

- att alla barnomsorgs- och skolbarnomsorgsavgifter tas in centralt och fördelas via barnomsorgs- och skolbarnomsorgspeng.
- att alla förskoleplatser fördelas från en gemensam kö med samma turordningsregler.

- att förvaltningen ges i uppdrag att undersöka möjligheten att anpassa regelverket för de kommunala enheterna och se över samverkansmöjligheterna, när det gäller barnplaceringarna i förskolor med lokalmässiga begränsningar, utan att barn förbigås i kön.
- att de enskilda enheternas kompensation för administrationskostnader, som idag är + 3 %, reduceras som en följd av att-sats 1 och 2.

Juridiska förutsättningar för relationen mellan kommun och fristående huvudman

Ansvarsfördelning mellan kommun och fristående huvudman regleras i Skollagen. Grunden i den nya skollag som beslutades i juni 2010 är att gemensamma regleringar för förskola och skola ska gälla, oavsett huvudman, så långt det är möjligt. De fristående och de offentliga skolorna utgör tillsammans skolväsendet för barn och ungdomar, och samhället har ansvar för att alla barn och ungdomar får en likvärdig utbildning oavsett huvudman. I Skollagen finns inledande och avslutande delar med allmänna föreskrifter som gäller alla skolformer och som inkluderar samtliga huvudmän. Även under varje skolformskapitel finns allmänna bestämmelser som gäller oavsett huvudman. Därutöver finns vissa bestämmelser som är specifika för offentliga respektive fristående verksamheter, t ex regleringen av kommunala bidrag till fristående skolor och förskolor.

Kommunen kan inte ställa andra krav på en verksamhet i fristående regi, än de som är reglerade i lagen. Kommunen ska kontrollera att en verksamhet uppfyller lagens krav innan man godkänner den för bidrag, och följa upp i tillsyn att så fortfarande är fallet. I vissa fall kan kommunen precisera lagens krav. Exempelvis kan kommunen utifrån skollagens krav på att alla förskolor ska arbeta efter läroplanen, ange att huvudmännen redovisar hur man gör detta genom att skicka in en verksamhetsplan. Några krav utöver de som lagen ställer, kan kommunen dock inte lägga till. Det är huvudmannen som har ansvar för att leva upp till lagar och förordningar, samt besluta om hur verksamheten ska organiseras för att kraven ska uppfyllas. (Skollagen 2 kap 8 §)

Avgiftshantering

Då det inte anges i lag eller förordning att kommunen har rätt att besluta om centralisering av hanteringen av föräldraavgifter, finns heller inga möjligheter att göra detta mot de fristående huvudmännens vilja. I Skollagen står inte uttryckligen vem som ska ta in avgifterna, men det anges att de ”avgifter som huvudmannen för en fristående förskola tar ut får inte vara oskäligt höga” (8 kap 20 §). Det torde därmed stå klart att det är huvudmannen som själv tar in avgifterna eller beslutar om hur dessa ska administreras.

Idag tar de fristående förskolorna i Tyresö kommun själva in sina avgifter. Alla har förbundit sig att följa reglerna för maxtaxa. Kommunen tar in avgifter från föräldrar i kommunal verksamhet, och fördelar dessa lika efter antal barn till kommunala förskolor. Ett undantag från ovanstående utgör Brevik skolas förskoleverksamhet. Kommunen administrerar Breviks föräldraavgifter mot en administrativ ersättning från huvudmannen. Föräldraavgifterna går sedan som intäkt till Brevik.

Gemensam kö och gemensamma turordningsregler

Ett arbete med att införa en gemensam kö till barnomsorgen i Tyresö kommun har pågått sedan 2008. Fördelarna med ett gemensamt system vore många, framför allt för brukarna, men även för förskolornas planering och överblicken över den totala kösituationen i kommunen.

Förvaltningen har utrett förutsättningarna för en gemensam kö i samverkan med fristående aktörer och kommunens Servicecenter, som idag handlägger placeringar vid de kommunala förskolorna. Parallellt med detta arbete har kommunen fört en dialog med IST, leverantören av verksamhetssystemet Extens och Tyresös skolportal Dexter. IST har under utredningsperioden lanserat en ny plattform för barnomsorgen, IST Förskola. Den nya plattformen innehåller flera komponenter som skulle underlätta arbetet i en gemensam kö där flera personer arbetar i samma system, även utanför kommunen nätverk.

Arbetet i arbetsgruppen avstannade under hösten 2009, då flera frågor kring både de tekniska lösningarna och regelverken behövde utredas närmare.

Förtydligade riktlinjer i lagtext och förarbeten visar att kommunen inte kan kräva att fristående verksamheter ingår i en gemensam kö. I Skollagen (8 kap 18-19 §§) anges att fristående förskolor måste vara öppna för alla barn, om inte kommunen medgett undantag, samt att kommunen där förskolan ligger ska godkänna urvalsprinciperna för förskolekön. Kommunen kan inte tvinga andra huvudmän in i ett visst digitalt kösystem. Det är även svårt att se att kommunen endast skulle godkänna köregler, som exakt överensstämmer med det kommunala regelverket. Enligt praxis är köregler som bygger på någon eller några av principerna syskonförtur, ålder, geografisk närhet och/eller anmälningsdatum accepterade och svåra att bestrida. En gemensam kö bör därför utformas som ett erbjudande till de fristående verksamheterna. Verksamheterna kan utifrån detta resonemang även behålla egna köregler i ett gemensamt system.

Under processen fram till idag har förvaltningens ledningsgrupp uttalat att man vill övergå till en helt decentraliserad köhantering för de kommunala förskolorna, det vill säga att alla kommunala enheter själva sköter hantering av kö, erbjudanden och placering av barn, i stället för att placeringshandläggningen sker i Servicecenter. De kommunala förskolorna vill dock även fortsättningsvis arbeta efter gemensamma köregler, oavsett hur förutsättningarna ser ut för de fristående förskolorna. De turordningsregler som de kommunala cheferna förordat har skrivits in i de riktlinjer som beslutats av nämnden.

Förvaltningen förbereder idag en övergång till den nya plattformen IST Förskola, och en tidsplan för detta arbete har presenterats för barn- och utbildningsnämnden. Arbetet har försenats på grund av leveransproblem, men en testversion bör vara på plats inom kort. Därefter planeras ett införande i två steg; först en övergång till decentraliserad kommunal kö, där personal vid de kommunala förskolorna utbildas för att själva hantera placeringarna, därefter ett erbjudande till fristående förskolor att ansluta sig till systemet.

Barnomsorgspeng

Enligt tidigare kompletterande föreskrifter om barnomsorgspeng, som nu är inkluderade i den nya Skollagen, ska fristående förskolor få ersättning från

kommunen i form av barnomsorgspeng. I pengens grundbelopp ska (enligt Prop 2008/09:171) ersättning för följade poster ingå:

- Pedagogisk verksamhet
- Pedagogiskt material och utrustning
- Måltider
- Administration
- Moms
- Lokalkostnader

De administrativa kostnaderna ska enligt förordningen ersättas med ett schablonbelopp om tre procent av bidragsbeloppet. Schabloniseringen utgör ett avsteg från likabehandlingsprincipen, men ska enligt propositionen underlätta den praktiska hanteringen. Kompensationen för mervärdesskatt (moms) ska uppgå till sex procent av det totala bidragsbeloppet från kommunen (grundbelopp enligt ovan, samt eventuella tilläggsbelopp för barn i behov av stöd).

Ersättning för lokalkostnad ska enligt förordningen motsvara kommunens genomsnittliga lokalkostnader per barn i motsvarande verksamhetsform. Om det finns särskilda skäl, kan undantag från denna regel göras. Som exempel på skäl för undantag nämns då någon skola har onormalt höga kostnader på grund av att skolan är nybyggd eller nyligen har renoverats.

I Tyresö kommun har en utredning tillsatts under kommunstyrelseförvaltningen för att utreda konsekvenser av den nya lagen och möjliga lösningar. Något färdigt förslag till hantering har ännu inte presenterats och idag ersätts samtliga förskolor med hela lokalkostnaden, vilket enligt SKL:s tolkning (Svar på vanliga frågor när det gäller bidragsregler för fristående skolor och förskolor, Sveriges Kommuner och Landsting 2010) inte är i enlighet med lagen under förutsättning att ”kommunens genomsnittliga lokalkostnader inom respektive verksamhetsform kan anses vara rättvisande”. Barn- och utbildningsförvaltningen ser det därför som betydelsefullt att en modell för reglering av lokalkostnader i barnomsorgspengen kommer till stånd i Tyresö kommun.